

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 422/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Janou Závodskou, advokátkou, Floriánska 19, Košice, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 7Co/127/2018 z 21. januára 2019 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/69/2021 z 28. februára 2023 a im predchádzajúcemu postupu takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov a ich postupom označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Súčasne požaduje náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou 4. marca 2016 domáhal na Okresnom súde Bardej (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“), aby súd uložil žalovanému – [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalovaný“ alebo „obdarovaný“) povinnosť vrátiť sťažovateľovi dar, a to nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom darovacej zmluvy z 8. novembra 2013 spísanej formou notárskej zápisnice č. N 727/2013, Nz 40639/2013, NCRIs 41363/2013, ktorej vklad bol povolený pod č. V 2519/2013. Spor sťažovateľa ako žalobcu a občianskeho združenia ako žalovaného, za ktorého konal člen riaditeľstva združenia [REDAKOVANÉ], bol vyvolaný tým, že po povolení vkladu darovacej zmluvy v prospech žalovaného mal [REDAKOVANÉ] (švagor sťažovateľa, pozn.) zamedziť vydaniu hnutel'nych

vecí vo vlastníctve sťažovateľa (ktoré neboli predmetom darovania) nachádzajúcich sa v areáli darovanej nehnuteľnosti, mal mu vulgárne nadávať, fyzicky na sťažovateľa zaútočiť a vyhrážať sa mu.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 3C/68/2016 z 17. mája 2018 žalobu zamietol a žalovanému priznal voči sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Podľa okresného súdu sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že na strane žalovaného došlo k takému správaniu, ktoré by súd mohol kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov, na základe ktorých by mu vznikol nárok na vrátenie daru.

4. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) tak, že rozsudok okresného súdu ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom potvrdil, keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo. Odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnené rozhodnutie okresného súdu, na ktoré v plnom rozsahu odkázal.

5. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zdôvodnil tým, že odvolací súd pri hodnotení dôkazov nezohľadnil podstatné výpovede svedkov (prevádzkovateľov zberných surovín), z ktorých vyplýva konanie žalovaného hrubo porušujúce dobré mravy, a vyjadrenie [REDAKOVANÉ] z 2. augusta 2018 označené ako vyjadrenie k odvolaniu. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dôvodil formalistickým hodnotením konania žalovaného, resp. osoby [REDAKOVANÉ], (člena riaditeľstva žalovaného), čím sa odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. O dovolaní sťažovateľa rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením tak, že ho odmietol; v časti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP odmietol dovolanie podľa § 447 písm. c) CSP z dôvodu, že prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia nevyplýva, a v časti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP podľa § 447 písm. f) CSP, pretože sťažovateľ nevymedzil právnu otázku relevantnú z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP zákonným spôsobom.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ zastáva názor, že všeobecné súdy (odvolací súd a dovolací súd) sa v odôvodnení svojich rozhodnutí nezaoberali zásadnou odvolacou námietkou a ústavne akceptovateľným spôsobom sa s ňou nevysporiadali, čo zakladá arbitrárnosť a porušenie základného práva na súdnu ochranu.

7. Sťažovateľ vo vzťahu k odvolaciemu súdu namieta, že sa v odôvodnení svojho rozhodnutia len v plnej miere stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie, bez uvedenia akýchkoľvek argumentov. Osobitne namieta procesný postup súdu, akcentujúc nedostatočné vysporiadanie sa s jeho podstatnými vyjadreniami (§ 387 ods. 3 CSP). Aj v kontexte rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k možnosti súdu prevziať argumentáciu súdu nižšieho stupňa uvádza, že aplikáciu § 378 ods. 3 CSP nemožno vnímať tak, že ak sa stotožní s argumentáciou súdu prvého stupňa, vôbec nemusí uvádzať vlastné argumenty.

8. V rámci uvedenej argumentácie sťažovateľ osobitné miesto venoval vymedzeniu podstatných tvrdení, s ktorými sa odvolací súd nevysporiadal, resp. ktoré nevysvetlil:

- a) stanovy vymedzujúce kompetencie členov výkonného orgánu žalovaného, ktoré jasne stanovujú, že každý z tam uvedených riaditeľov zastupuje žalovaného navonok;
- b) na základe akého titulu bránil [REDAKOVANÉ] sťažovateľovi vo výkone vlastníckeho práva k jeho hnuteľným veciam v areáli žalovaného, ako aj titul speňažovania tohto majetku;
- c) v tomto kontexte sťažovateľ uvádza, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal písomným podaním jedného z členov riaditeľstva žalovaného (vyjadrenie k odvolaniu [REDAKOVANÉ]), ktorého obsahom je opis fyzického ataku a zásahu do vlastníckeho práva sťažovateľa;
- d) kritériá, podľa ktorých kvalifikoval hrubé konanie výkonného riaditeľa žalovaného ako konanie fyzickej osoby, ktoré nezaväzuje žalovaného.

9. Ďalšiu osobitnú pozornosť venoval sťažovateľ aj zdržanlivosti judikatúry najvyššieho súdu vo vzťahu k nedostatočnému zisteniu skutkového stavu, nevykonaniu všetkých navrhovaných dôkazov alebo ich nesprávneho vyhodnotenia. V tejto súvislosti vyzdvihol judikatúru ústavného súdu a ESLP, z ktorej vyplýva povinnosť súdov vysporiadať sa v odôvodnení so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami, ako aj požiadavka konkrétneho vysvetlenia myšlienkového postupu v odôvodnení. Neopomína ani nežiaduci prvok v súdnom konaní, ktorým je svojvôľa v procese hodnotenia dôkazov. S poukazom na závery ústavného súdu sťažovateľ zastáva názor, že konajúce súdy majú zákonnú povinnosť pojať do procesu vyhodnocovania dôkazov všetky podstatné dôkazy, komplexne zhodnotiť skutkový základ pre objektívne a spravodlivé právne posúdenie sporu a následne aj pre ústavne akceptovateľné rozhodnutie vo veci.

10. V závere sťažovateľ hodnotí, že krajský súd, ako aj najvyšší súd rozhodli bez toho, aby sa vo svojich rozhodnutiach vysporiadali so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre svoje rozhodnutie, svojvoľne si ich vyložili a aplikovali zákonné ustanovenia, čím zásadne popreli účel a význam zákona. Preto napadnuté rozhodnutia považuje za arbitrárne a porušujúce jeho práva na spravodlivý súdny proces podľa ústavy a dohovoru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým rozsudkom krajského súdu potvrdzujúceho výrok súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby podanej sťažovateľom v konaní o vrátení daru, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania, ktoré posúdil ako neprípustné.

12. Ústavný súd hneď v úvode upozorňuje na formálny nedostatok ústavnej sťažnosti v podobe odkazu na v súčasnosti už neúčinný zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov. Uvedená skutočnosť však sama osebe nemá vplyv na posúdenie toho, či je možné návrh prijať na ďalšie konanie, pretože rozhodujúce je, či samotný obsah návrhu spĺňa náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde. Každé podanie totiž posudzuje ústavný súd podľa jeho obsahu (§ 39 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces rozsudkom krajského súdu a jemu predchádzajúcemu postupu:

13. Sťažovateľ (rovnako ako v dovolaní) vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu atakuje procesný postup krajského súdu, ktorého vady mali spočívať v nezohľadnení podstatných výpovedí svedkov či vyjadrenia [REDAKOVANÉ] k odvolaniu (ako dôkazov v prospech sťažovateľa) v procese hodnotenia dôkazov, ktoré mali mať za následok porušenie jeho práva na spravodlivý proces. Na základe týchto námietok podal sťažovateľ dovolanie a s jeho námietkami sa vysporiadal najvyšší súd tak, že sú neopodstatnené, resp. nie sú spôsobilé založiť prípustnosť dovolania. Sťažovateľ v dovolaní namieta aj nesprávnosť právneho posúdenia veci rozsudkami okresného súdu a krajského súdu (v ústavnej sťažnosti explicitne túto námietku sťažovateľ nevzniesol, pozn.). Čo sa týka prípadného nesprávneho právneho posúdenia, aj z tohto dôvodu mohol sťažovateľ podať dovolanie, čo aj urobil, no jeho dovolanie bolo vyhodnotené tak, že riadne nevymedzil právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a následne malo zakladať nesprávne právne posúdenie veci. Pre oba okruhy námietok sťažovateľa bolo možné podať dovolanie, k čomu aj došlo, keď o dovolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd.

14. Ústavný súd v záujme komplexnosti dodáva, že sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu namieta aj nedostatočné odôvodnenie s odkazom na § 387 ods. 3 CSP (bod 7 tohto uznesenia). V dovolaní takáto námietka však absentuje. Uvádza tak, že sťažovateľ, resp. ním zvolený právny zástupca mal túto námietku nedostatočného odôvodnenia odvolacieho súdu predniesť už v dovolaní. Nesplnil teda kritérium materiálnej subsidiarity, ktoré neumožňuje šetriť si argumenty, o ktorých vedel a ktoré sa dali uplatniť ešte pred konaním na ústavnom súde (m. m. II. ÚS 191/2015, II. ÚS 484/2018, II. ÚS 71/2021). Ústavný súd v tomto kontexte dáva do pozornosti novšiu judikatúru najvyššieho súdu (sp. zn. 5Cdo 57/2019, 2 Cdo 100/2018, 4 Cdo 3/2019, 4Cdo/25/2019, 4 Cdo/120/2019, 1 Obdo/7/2018), v zmysle ktorej najvyšší súd nezužuje pojem „procesný postup“ len na proces pred vydaním meritórneho rozhodnutia a podľa ktorej je súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Podľa týchto rozhodnutí tak nedostatočné odôvodnenie nesporne zakladá prípustnosť aj dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Uvedený názor prevažuje aj v judikatúre ústavného súdu (II. ÚS 559/2018, II. ÚS 120/2020, I. ÚS 235/2020, II. SA 45/2021).

15. Preto vo vzťahu k dovolaním napadnutému rozsudku krajského súdu nie je v časti daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti a v časti proti námietke nedostatočného odôvodnenia rozsudku krajského súdu je táto neprípustná, v dôsledku čoho bola táto v predmetnej časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) a d) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

III.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý súdny proces uznesením najvyššieho súdu a jemu predchádzajúcemu postupu:

16. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť dovolania. V prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nezasahuje do ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska

je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

17. Zo sťažnostnej argumentácie obsiahnutej v bodoch 9 a 10 tohto uznesenia možno ustáliť, že kľúčovou námietkou sťažovateľa, ktorou spochybňuje ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (ako aj odvolacieho súdu), je vo svojej podstate arbitrárnosť v hodnotení dôkazov spočívajúca vo vydaní rozhodnutia bez toho, aby sa vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami, čo sa napokon premietlo v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia. Hlavná sťažnostná námietka tak atakuje porušenie procesnej stránky práva na spravodlivý proces, a to v nedostatku preskúmania hodnotenia dôkazov a v nedostatočnom odôvodnení. Je však potrebné dodať, že sťažnostná argumentácia vo vzťahu k najvyššiemu súdu je formulovaná vo všeobecnej rovine nesúhlasu s judikatúrou najvyššieho súdu vymedzujúcou prípustnosť dovolania. Rovnako nesúhlasí s konštatovaním najvyššieho súdu o tom, že nezistil pochybenie súdov nižších inštancií predstavujúce porušenie práva na spravodlivé súdne konanie.

18. Vo vzťahu k vadám namietaným sťažovateľom podľa § 420 písm. f) CSP možno čiastočne prisvedčiť námietke sťažovateľa, že najvyšší súd prezentuje (najmä v bodoch 16.2 a 16.3, ale aj v bode 17.3) svoju zdržanlivú judikatúru týkajúcu sa vád v procese dokazovania (predovšetkým v kontexte toho, že dovolanie nie je prostriedkom na revíziu skutkových tvrdení a tiež nie je určené na prehodnotenie vykonaného dokazovania). Najvyšší súd tak konštatuje, že pochybnosti sťažovateľa o správnom vyhodnení dôkazov, o zistení skutkových okolností a záverov z nich vyodených nie je oprávnený preskúmať s poukazom na § 442 CSP. Ústavný súd v rámci vzájomného súdneho dialógu, presadzujúc materiálne chápanie spravodlivosti a materiálnu ochranu práv fyzických a právnických osôb na spravodlivý súdny proces, dáva najvyššiemu súdu do pozornosti svoju aktuálnu judikatúru týkajúcu sa progresívneho prístupu k preskúmaniu práva na spravodlivý proces z hľadiska preskúmania logickej, funkčnej a teleologickej konzistentnosti hodnotenia dôkazov. Strana totiž nemôže byť bez možnosti nápravy vystavená tomu, že z vykonaných dôkazov budú vyodené neprípustné a nelogické závery. Uvedené nie je pritom v rozpore s § 442 CSP, podľa ktorého je súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Preskúmanie hodnotenia vykonaných dôkazov je totiž preskúmanie procesného postupu súdu (III. ÚS 104/2022).

19. Aj napriek uvedenému ústavný súd konštatuje, že závery najvyššieho súdu sú odôvodnené dostatočne. Najvyšší súd, posudzujúc namietané vady zmätočnosti optikou možných závažných deficitov v dokazovaní či možných svojvoľných, resp. neudržateľných skutkových záverov, konštatoval, že tieto vady v súdnej veci nezistil (bod 16.3 a 16.4). Uvedený záver je nevyhnutné posudzovať v jednotnej línii s okresným súdom a krajským súdom. Ústavný súd (v rámci hodnotenia ústavnosti celého civilného procesu) po preskúmaní odôvodnení konajúcich všeobecných súdov konštatuje, že východisková správnosť v posúdení skutkového a právneho stavu vznikla už na okresnom súde ustálením podstatných skutkových okolností – zistenie, či správanie sa obdarovaného možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov, ktoré osoby sú oprávnené konať za žalovaného, pravdivosť či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán,

a to v súvislosti so skutkami z 30. júna 2014, 29. októbra 2014 a tiež v súvislosti s údajným odmietnutím vydať sťažovateľovi hnutelné veci. Prihliadajúc na zistený skutkový stav a obsah aplikovaných právnych predpisov (§628, § 630 Občianskeho zákonníka), okresný súd vyvodil svoj právny záver o tom, že sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno (bod 42 rozsudku okresného súdu), ktorý sa prejavil v zamietnutí žaloby sťažovateľa. Ústavný súd neidentifikoval žiadnu takú interpretáciu ktoréhokoľvek dôkazu, ktorá v sebe obsahuje ničím nepodloženú účelovo vytvorenú domnienku s cieľom vylúčiť danosť nároku sťažovateľa na vrátenie daru. Dodáva, že okresný súd vyčerpávajúcim spôsobom presvedčivo, precízne a logicky konzistentne vyhodnotil a vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k vydaniu rozhodnutia v neprospech sťažovateľa.

20. V prospech ústavnej udržateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu svedčí aj relevantná odpoveď (bod 17.1, 17.2 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu) na nastolenú dovoláciu námietku týkajúcu sa nedostatočného hodnotenia dôkazov v prospech sťažovateľa (odhliadnuc od bodu 17.3 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, por. bod 18 tohto uznesenia, pozn.). Treba tiež poznamenať, že právny záver najvyššieho súdu o tom, že sa odvolací súd nemohol ani zaoberať vyjadrením k odvolaniu [REDAKOVANÉ], však nebol žiadnym spôsobom v ústavnej sťažnosti spochybnený. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti nekonfrontoval úvahy najvyššieho súdu z pohľadu porušenia jeho základných práv a obmedzil sa len na zopakovanie časti svojich dovolacích námietok. Takáto argumentácia však nevedie k tomu, že by bolo možné vyvodiť záver o tom, že rozhodnutie najvyššieho súdu spočíva na zjavnej či už skutkovej, alebo právnej chybe.

21. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 15. augusta 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu